

Số: 60 /HD-SNN

Trà Vinh, ngày 22 tháng 4 năm 2019

HƯỚNG DẪN

Quy trình kỹ thuật trồng và chăm sóc cây nhãn

I. CHUẨN BỊ ĐẤT

Đa số vùng đất ở đồng bằng sông Cửu Long (ĐBSCL) cần phải đào mương lên líp nhằm xả phèn, trữ nước khi mặn về và nâng cao tầng canh tác. Líp có chiều rộng trung bình 7-8 m, mương rộng 2-3 m, sâu 1-1,3 m. Đối với vùng mới chuyển từ đất lúa thấp sang trồng cây ăn trái thì tỷ lệ giữa líp và mương là 0,5 tức là líp rộng 7 m thì mương rộng 3,5 m. Lên líp cao tạo điều kiện cây phát triển tốt và thuận tiện xiéc nước trong việc xử lý ra hoa.

Đất cát pha thịt nhẹ, đất phù sa có thành phần cơ giới nhẹ thích hợp cho việc trồng nhãn hơn trên các loại đất khác. Cây nhãn sinh trưởng tốt trong điều kiện đất thoát nước, tơi xốp, màu mỡ, pH đất dao động từ 5,5-6,5, tuy nhiên pH từ 6-7 cây sinh trưởng phát triển tốt nhất.

Khi qui hoạch vườn nhãn nên trồng cây chắn gió để hạn chế việc rụng hoa, trái trong mùa mưa bão. Hàng cây chắn gió được trồng dọc theo phía ngoài, thẳng góc với hướng gió. Đồng thời thiết kế đường vận chuyển khi thu hoạch một cách dễ dàng.

II. THỜI VỤ TRỒNG

Nếu có đủ nước tưới thì nên trồng vào cuối mùa mưa, khoảng tháng 10-11 dl vì đến mùa nắng có đầy đủ ánh sáng cây sẽ phát triển tốt hơn. Nếu trồng vào mùa mưa, khoảng tháng 4-5 dl thì cần chú ý thoát nước vì nếu mưa nhiều đất bị lên... nhãn bị chết do nghẹt rễ.

III. MẬT ĐỘ GIEO TRỒNG

Có thể trồng với khoảng cách 6 x 6 m hoặc 6 x 7 m, khi cây giao tán thì cắt tỉa cành để trẻ hóa cây, đồng thời để tránh cạnh tranh ánh sáng và giảm tỷ lệ ra hoa.

Mật độ trồng thích hợp: 300-350 cây/ha, trong thời kỳ đầu có thể trồng xen các loại cây ngắn ngày khác để tăng thêm nguồn thu nhập.

IV. CHỌN GIỐNG

Những giống phổ biến hiện nay kháng bệnh chổi rồng hoặc nhiễm rất nhẹ có giá trị kinh tế cao: Nhãn Xuồng cơm vàng, Thanh nhãn Bạc Liêu, nhãn Edor (hơi nhiễm), nhãn không bệnh chổi rồng ở Vĩnh Long (Bảy Tô).

V. KỸ THUẬT TRỒNG VÀ CHĂM SÓC

1. Chuẩn bị hố và cách trồng:

- Đắp mô trên đất đã được lên líp, mô đất đắp thành hình tròn đường kính khoảng 60-80 cm, độ cao thường là 50-60 cm. Đất đắp mô xong bón vôi đá nung 0,5-1,0 kg vôi điều chỉnh pH thích hợp cây nhãn, trước khi trồng 1 tháng trộn 15-20 kg phân hữu

cơ hoai và tro trấu hoặc mùn dừa qua xử lý với 100-200 gr hỗn hợp NPK 16-16-8 hoặc 20-20-15.

- Cách trồng: Khi trồng bới một lỗ nhỏ, sâu 15-20 cm, dùng dao cắt đáy bầu, đặt cây xuống giữa mô và mặt bầu bằng với mặt mô, sau đó rạch theo chiều dọc của bầu để kéo bao nylon lên và lấp đất lại nén đất xung quanh, cắm cọc giữ chặt cây con. Sau đó dùng rơm hay cỏ khô đậy kín mô.

2. Tủ gốc giữ ẩm: Hằng năm nên đắp thêm đất hay bùn ao vào chân mô. Vào mùa nắng cần phủ kín xung quanh tán cây bằng rơm, thân đậu hay cỏ khô. Phải phủ cách xa gốc nhân 20 cm để phòng nấm bệnh gây hại.

3. Làm cỏ: Khi cây nhãn chưa khép tán cần làm sạch cỏ xung quanh gốc theo đường kính tán cây, thông thường làm 4-5 đợt/năm kết hợp mỗi lần bón phân.

4. Tưới nước: Cần cung cấp nước thường xuyên trong mùa nắng khi cây còn nhỏ, nhất là trên vùng đất pha cát rất dễ bị thiếu nước. Cây trưởng thành chịu đựng khô hạn khá hơn nhưng phải cung cấp đủ nước vào các giai đoạn cần thiết trong vụ nhãn. Nên tưới nước cho cây từ khi bắt đầu ra hoa, trái phát triển và sau khi thu hoạch. Bắt đầu ngưng tưới ngay khi xử lý ra hoa cho cây. Đến khi cây vừa nhú hoa thì tiến hành tưới nước trở lại.

5. Tỉa cành và tạo tán:

- Tạo tán khi cây còn nhỏ:

Đặc tính cây nhãn là cho trái ở đỉnh ngoài cùng của nhánh nên tạo táo có bộ khung hình cây dù mới đạt năng suất cao. Khi cây còn nhỏ cần tỉa bỏ ngọn cây cách mặt đất khoảng 0,8-1 m, tuyển chọn lại 3-4 cành khỏe, thẳng mọc từ thân chính và phát triển theo ba hướng tương đối đồng đều nhau làm cành cấp 1. Dùng tre cột giữ cành cấp 1 tạo với thân chính một góc 35-40°.

Sau khi cành cấp 1 phát triển dài khoảng 50-80 cm thì cắt đợt để các mầm ngủ trên cành cấp 1 phát triển hình thành cành cấp 2 và chỉ giữ lại 2-3 cành.

Các cành cấp 2 cách nhau khoảng 15-20 cm và tạo với cành cấp 1 một góc 30-35°. Sau đó cũng tiến hành cắt đợt cành cấp 2 như cách làm ở cành cấp 1. Từ cành cấp 2 sẽ hình thành những cành cấp 3.

Cành cấp 3 không hạn chế về số lượng và chiều dài nhưng cần loại bỏ các chồi cành mọc quá dày hoặc quá yếu. Sau 3 năm cây sẽ có bộ tán cân đối, thuận lợi trong chăm sóc, phòng ngừa sâu bệnh và thu hoạch.

- Cắt tỉa khi cây giai đoạn kinh doanh:

+ *Sau thu hoạch:* cắt tỉa cành bị nhiễm bệnh, cành ốm yếu, cành vượt, cành mọc nằm bên trong tán, tạo điều kiện cho cây thông thoáng, kết hợp vừa cắt tỉa vừa tạo tán dạng hình cây dù cho cây hứng đầy đủ ánh sáng, tạo điều kiện cây dễ ra hoa, cắt tỉa chừa 2-3 đôi lá.

+ *Sau khi coi đợt 1 dài 10 cm:* tiến hành tỉa bớt những chồi ốm yếu, chỉ chừa lại 2-3 chồi mập mạp.

Thu dọn và đem tiêu hủy (đốt là biện pháp tốt nhất, không để cành bệnh trên vườn).

VI. BÓN PHÂN

1. Bón phân thời kỳ kiến thiết cơ bản

- **Bón phân:** Cây nhãn còn nhỏ dùng phân hóa học pha loãng để tưới.
- **Cây từ khi trồng đến 1 năm tuổi:** pha loãng các loại phân Urea, DAP hoặc 20-20-15 để tưới, liều lượng 20-40 gr/gốc, khi tưới phải cách gốc 10-20 cm tránh phân làm cháy rễ.
- **Giai đoạn 1-2 năm tuổi:** có thể bón qua gốc theo hình chiếu tán cây, bón phân khi coi đọt đã già.

Bảng 1: Lượng phân bón cho nhãn thời kỳ kiến thiết cơ bản

Tuổi cây (năm)	Số lần bón/năm	Dạng phân (g/cây/năm)		
		Urea	Super lân	KCl
1	4-5	220 gr	300 gr	170 gr
2	4-5	440 gr	420 gr	250 gr
3	4-5	650 gr	600 gr	330 gr

6.2 Bón phân thời kỳ khai thác:

Bảng 2: Chủng loại và liều lượng phân bón cho một gốc nhãn trên 10 năm tuổi

Lần	Loại phân	Liều lượng/gốc	Thời điểm bón	Phương pháp bón
Lần 1	Urea DAP Kali	1 kg 1-1,5 kg 0,25 kg	Sau thu hoạch 10-15 ngày (Chia làm 2 lần bón)	Theo hình chiếu tán cây, dùng bờ cào răng cưa cào đất mặt.
Lần 2	Urea DAP Kali	0,5 kg 0,5 kg 0,25 kg	Khi lá coi đọt 1 già	Theo hình chiếu tán cây, dùng bờ cào răng cưa cào đất mặt.
Lần 3	DAP Kali 20-20-15	1 kg 0,5 kg 0,5 kg	Khi lá coi đọt 2 già	Theo hình chiếu tán cây, dùng bờ cào răng cưa cào đất mặt.
Lần 4	Urea 20-20-15 Hữu cơ	0,3 kg 0,5 kg 2 kg	Khi phát hoa dài 5-10 cm	Theo hình chiếu tán cây, dùng bờ cào răng cưa cào đất mặt.
Lần 5	Urea Kali Hữu cơ	0,4-0,6 kg 0,5 kg 2 kg	Khi đường kính trái 0,3-0,5 cm	Theo hình chiếu tán cây, dùng bờ cào răng cưa cào đất mặt.
Lần 6	20-20-15 Kali	0,5-1 kg 0,5 kg	Khi đường kính trái 1 cm và vô cơm	Theo hình chiếu tán cây, dùng bờ cào răng cưa cào đất mặt.
Lần 7	Kali	0,5 kg	Trước thu hoạch một tháng	

* Chú ý:

Hàng năm bón thêm phân hữu cơ hoai mục 5-10 kg/cây hoặc hữu cơ vi sinh 1-3 kg/cây Trong giai đoạn kinh doanh năng suất vụ sau cao hơn vụ trước thì mỗi năm tăng thêm 20% lượng phân bón. Trước khi cây ra hoa, nếu bón phân không hợp lý (nhiều đạm) thì rất dễ dẫn đến cây ra đọt quá mạnh, ức chế quá trình phân hóa mầm hoa. Do đó trong giai đoạn này cần phải giảm bớt đạm, gia tăng hàm lượng lân và Kali để lá sớm thuần thực và trở hoa sớm.

Phun phân bón qua lá: Để bổ sung dinh dưỡng kịp thời cho cây, có thể dùng hình thức phun phân bón qua lá. Sau khi thu hoạch, cắt tỉa cành xong, có thể phun một số loại phân bón qua lá có hàm lượng đạm cao giúp cây bung đọt mạnh như N-P-K: 30-10-10; 40-4-4; 33-11-11, nhằm giúp cho bộ lá mới ra đều và khỏe mạnh.

Sau khi tưới thuốc, khoan cành: Có thể phun một số loại phân bón qua lá tạo mầm hòa và giúp coi đọt già đều đồng loạt như các loại phân bón qua lá như Bloom Plus (Schultz) 10-60-10 (20 gr/10 lít nước) hoặc MKP 0-52-34 (50 gr/10 lít nước).

Trong giai đoạn từ khi trái non cho đến trước lúc thu hoạch, để bổ sung thêm dinh dưỡng, có thể sử dụng các loại phân bón qua lá có hàm lượng đạm và Kali cao như N-P-K:13-10-21; 10-0-35; 25-10-17,5.

VII. XỬ LÝ RA HOA:

1. Nguyên tắc:

- Cây đủ sức thì mới xử lý ra hoa, coi 2 (nếu đủ sức), coi 3, đảm bảo chiều dài các coi 35-50 cm thì cây sẽ ra hoa mạnh và nở nhanh hơn.

- Đảm bảo các coi ra hoa đều và đồng loạt, coi đọt trước khi xử lý ra hoa có màu xanh lá lụa tiến hành phun M-K-P (0-52-34) giúp lá mau già hơn và đều hơn, 5 ngày sau tiến hành tưới thuốc. Loại thuốc tưới Kali Clorat ($KClO_3$).

2. Phương pháp:

- Dùng bò cào răng cào theo hình chiếu tán cây để phá lớp ván đất mặt, tưới theo hình chiếu tán cây, liều lượng tưới 30 gr thuốc/m đường kính tán cây, liều lượng thuốc tưới tùy theo hình chiếu tán cây. Trước khi tưới thuốc cắt nước 4 đến 5 ngày để cho lớp đất mặt khô khả năng hút nước tốt hơn khi tưới thuốc.

- Khoan cành: Khi nào thấy lá cây lên nhựa tiến hành khoan cành (10-12 ngày sau khi tưới thuốc), chiều rộng vết khoan 2-3 mm, đảm bảo khi cây ra hoa thì vết khoan liền da.

VIII. THU HOẠCH

Khi nhãn chín trên 85% tiến hành thu hoạch, đảm bảo đủ độ ngọt, loại bỏ trái bị thối hỏng và đốm bồ hóng./.

Nơi nhận:

- UBND tỉnh (b/c);
- GD và các PGD Sở;
- Các phòng, ban, Đơn vị trực thuộc Sở;
- UBND các huyện, Thị xã, TP;
- Phòng NN các huyện, Phòng K.Tế TX, TP;
- Lưu: VT.

KT. GIÁM ĐỐC
PHÓ GIÁM ĐỐC

Huyền Kíp Nữ